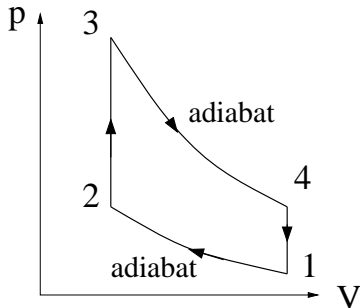

Eksempel: Virkningsgrad for Otto-syklus.

Presentert som "kan vise" i forelesning. Vist i Young & Freedman ifb. med likning (20.6). Beviset presenteres her, formulert som en oppgave og løsning.

Oppgave.

Figuren viser en Otto-syklus, dvs. en reversibel idealisering av en 4-takts bensinmotor som består av to isokorer og to adiabater. Temperaturen i hjørnene 1 – 4 er hhv. $T_1 - T_4$.

Regn ut virkningsgraden η_O for prosessen. Anta reversible prosesser, ideell gass som arbeidssubstans, og konstante varmekapasiteter.

Vis at virkningsgraden kan uttrykkes ved hjelp av kompresjonsforholdet $r = V_2/V_1$, som

$$\eta_O = 1 - r^{1-\gamma},$$

der $\gamma = C_p/C_V$ (adiabatkonstanten). Her er V_2 og $V_1 < V_2$ gassens volum i de to isokore delprosessene (hhv. $4 \rightarrow 1$ og $2 \rightarrow 3$). Varme tilføres ved V_1 og avgis ved V_2 .

Løsning.

For å bestemme virkningsgraden trenger vi uttrykk for tilført varme Q_1 ved lav-volum-isokoren V_1 og avgitt varme Q_2 ved høy-volum-isokoren $V_2 = rV_1$. Siden prosessene er isokore, dvs konstant volum, blir de to varmemengdene

$$Q_1 = C_V(T_3 - T_2)$$

og

$$Q_2 = C_V(T_1 - T_4).$$

Her er T_3 og T_2 hhv. høy og lav temperatur for isokoren med volum V_1 , mens T_4 og T_1 er høy og lav temperatur for isokoren med volum V_2 . Virkningsgraden er

$$\eta_O = \frac{W}{Q_1} = \frac{Q_1 + Q_2}{Q_1} = \frac{T_3 - T_2 + T_1 - T_4}{T_3 - T_2}.$$

Adiabatlikningen $TV^{\gamma-1} = \text{konstant}$ knytter temperaturene sammen:

$$T_1(rV_1)^{\gamma-1} = T_2V_1^{\gamma-1}$$

og

$$T_4(rV_1)^{\gamma-1} = T_3V_1^{\gamma-1}.$$

Da kan (f.eks.) T_1 og T_4 elimineres ved adiabatlikningene, og vi finner

$$\begin{aligned} \eta_O &= \frac{T_3 - T_2 + T_1 - T_4}{T_3 - T_2} \\ &= \frac{T_3 - T_2 + T_2r^{1-\gamma} - T_3r^{1-\gamma}}{T_3 - T_2} \\ &= \frac{(T_3 - T_2)(1 - r^{1-\gamma})}{(T_3 - T_2)} \\ &= 1 - r^{1-\gamma} \\ &= 1 - \frac{1}{r^{\gamma-1}}. \end{aligned}$$